

Judikatūras krājums

Lieta C-760/22

**FP
un
QV,
un
IN,
un
YL,
un
VD,
un
JF,
un
OL**

(*Sofijski gradski sad* lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Tiesas (pirmā palāta) 2024. gada 4. jūlija spriedums

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Direktīva (ES) 2016/343 – Tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā – Iespēja apsūdzētajam piedalīties savas lietas izskatīšanas tiesas sēdēs ar videokonferences palīdzību

Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Konkrētu nevainīguma prezumpcijas aspektu un tiesību piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā nostiprināšana – Direktīva 2016/343 – Tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā – Apsūdzētā piedalīšanās savas lietas izskatīšanas tiesas sēdēs videokonferences režīmā pēc viņa skaidri izteikta lūguma – Pieļaujamība – Nosacījumi – Tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu ievērošana

(*Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2016/343 1. pants un 8. panta 1. punkts*)

(skat. 26.–30., 32. punktu un rezolutīvo daļu)

Rezumējums

Atbildot uz *Sofijski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa lemj par apsūdzētā iespēju piedalīties savas krimināllietas izskatīšanas tiesas sēdēs videokonferences režīmā.

Spetsializirana prokuratura (Specializētā prokuratūra, Bulgārija) apsūdz FP par dalību organizētā grupā, kas izveidota iedzīvošanās nolūkā un ar mērķi izdarīt noziedzīgus nodarījumus nodokļu jomā. 2021. gada 12. oktobrī FP piedalījās pirmajā savas lietas atklātajā tiesas sēdē videokonferences režīmā. Viņš paziņoja, ka vēlas piedalīties tiesvedībā tiešsaistē, jo dzīvo un strādā Apvienotajā Karalistē. Viņa advokāts, kurš fiziski atradās tiesas sēdes telpā, norādīja, ka viņa klients ir iepazinies ar visiem lietas dokumentiem. Turklāt visi tiesas sēdes gaitā jauniegūtie dokumenti elektroniski varēja tikt nosūtīti FP, lai tas laikus varētu ar tiem iepazīties, un FP konsultācijas ar savu advokātu varēja rīkot konfidenciāli, izmantojot atsevišķu savienojumu.

Kriminālietu tiesa, kura tolaik izskatīja lietu¹, atļāva FP piedalīties lietas izskatīšanā videokonferences režīmā, pamatojoties uz valsts tiesību normu, kas paredz iespēja rīkot atklātas tiesas sēdes attālināti ārkārtējas situācijas vai ārkārtējas epidemioloģiskās situācijas laikā un divus mēnešus pēc tās atcelšanas². Taču šī tiesību norma bija piemērojama tikai līdz 2022. gada 31. maijam. Tādējādi, lai arī pirms šā datuma FP patiešām videokonferences režīmā bija piedalījies lielākajā daļā savas lietas izskatīšanas tiesas sēžu, 2022. gada 13. jūnija tiesas sēdē minētajai tiesai radās šaubas, vai Bulgārijas tiesībās joprojām pastāv šāda iespēja.

Tā kā valsts tiesībās nav juridiska pamata, kas skaidri ļautu izmantot videokonferenci, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai apsūdzētajam dotā iespēja piedalīties savas lietas izskatīšanas tiesas sēdēs, izmantojot šo tehnoloģiju, ir saderīga ar Direktīvu 2016/343³, it īpaši ar tās 8. panta 1. punktu⁴.

Tiesas vērtējums

Ievadam Tiesa atgādina savas judikatūras atziņu, ka saskaņā ar Direktīvas 2016/343 8. panta 1. punktā nostiprinātajām tiesībām apsūdzētajam ir jābūt iespējai personiski piedalīties tiesas sēdēs, kas tiek rīkotas attiecībā uz viņu notiekošā tiesvedībā, tomēr šajā direktīvā nav paredzēts, ka dalībvalstīm būtu jānoteic pienākums ikvienam aizdomās turētajam vai apsūdzētajam klātienē piedalīties savas lietas izskatīšanā tiesā⁵. Tiesa arī norāda, ka no minētās direktīvas 1. panta izriet, ka tās mērķis ir noteikt kopējus minimālos noteikumus attiecībā uz konkrētiem nevainīguma prezumpcijas aspektiem kriminālprocesā, kā arī aizdomās turēto un apsūdzēto tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā šajā procesā, nevis pilnībā saskaņot kriminālprocesu.

¹ Sākotnēji šo lietu izskatīja *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā kriminālietu tiesa, Bulgārija). Tomēr 2022. gada 27. jūlijā spēkā stājušos likuma grozījumu rezultātā minētā tiesa tika likvidēta, un vairākas tajā izskatīšanā esošās krimināllietas, tostarp pamatlīta, tika nodotas *Sofijski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) piekritībā.

² *Zakon za merkite i deystviyata po vreme na izvanrednoto polozhenie, obyaveno s reshenie na Narodnoto sabranie 13.03.2020 g. i za preodolyavane na posleditsite* (Likums par pasākumiem un rīcību ar Nacionālās asamblejas 2020. gada 13. marta rīkojumu izsludinātās ārkārtējas situācijas laikā un par tās seku pārvarēšanu) 6.a panta 2. punkts.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā (OV 2016, L 65, 1. lpp.).

⁴ Direktīvas 2016/343 8. panta 1. punkts noteic: "Dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētajiem vai apsūdzētajiem ir tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā."

⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2022. gada 15. septembris, HN (Apsūdzētā, kas ir izraidīts no teritorijas, process) (C-420/20, EU:C:2022:679, 40. punkts), kā arī 2022. gada 8. decembris, HYA u.c. (Neiespējamība nopratināt apsūdzības lieciniekus) (C-348/21, EU:C:2022:965, 34. un 36. punkts).

No iepriekš minētā izriet, ka Direktīvas 2016/343 8. panta 1. punktā nav reglamentēts jautājums, vai dalībvalstis drīkst paredzēt, ka apsūdzētais pēc viņa skaidri izteikta lūguma var piedalīties savas krimināllietas izskatīšanas tiesas sēdēs videokonferences režīmā, jo šo jautājumu regulēt ir valsts tiesību ziņā. Līdz ar to šai tiesību normai nav pretrunā tas, ka apsūdzētais pēc viņa skaidri izteikta lūguma drīkst piedalīties savas lietas izskatīšanas tiesas sēdēs videokonferences režīmā, turklāt šādā gadījumā jābūt nodrošinātām tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu.